

רש"י בראשית פרק ט פסוק כ
איש האדמה, אדוני האדמה כמו (רות א) איש נעמי תקט :

רמב"ן בראשית ט כ
איש האדמה. פירש רש"י אדוני האדמה, כמו איש נעמי. ואינו כן. איש נעמי,
לשון אישות, כמו איש ואשתו.

אבע"ז בראשית פרק ט פסוק כ
איש האדמה, יודע עבודת האדמה והיא חכמה גדולה והדרש שביום שנטעו שתה מיינו יש
לו סוד ואינו כמשמעו וכן ותהר האשה ותלד בן לא היה ביום א':

רמב"ן בראשית פרק ט פסוק כ
המיוחד בעבודתו, וכך אמרו בבראשית רבה (לו ג) איש האדמה, בורגר לשם
בורגרות, ואמרו (שם) שהיה להוט אחר האדמה, והנה הוא ייחוס:

רש"י בראשית פרק ה פסוק כט
זה ינחמנו, יניח ממנו את עצבון ידינו עד שלא בא נח לא היה להם כלי מחרישה והוא
הכין להם והיתה הארץ מוציאה קוצים ודרדרים כשזורעים חטים מקללתו של אדה"ר ובימי נח
נחה.

תנחומא - אמור סימן ו
פ' א (ו) מהו אדם ובהמה תושיע ה' אלכסנדרוס מלך מוקדן אזל לגבי מלכא קציא לאחורי הרי
חשך, אזל למדינה חדא דשמא קרטינדא דהיא כולה דנשים... אזל למדינתא אחרי דשמא אפריקי
נפקו לקדמותיה בחזורין דדהב ורמונין דדהב... א"ל ולא הוה לך כדון בארעך דאתית לגבן, אמר להו
לאו עתריכון אתית למחזי אלא דיציבון אתית למחמי, עד אינון יתבין אתו תרי גברי לדינא קדם
מלכא חד אמר מארי מלכא אנא חורבנה זבנית מהאי גברא וגרפתיה ואשכחית ביה סימא
ואמרית ליה סב סימתך דחרובתא זבנית וסימתא לא זבנית, ואחרינא אמר כמה דאת
מסתפי מעונש גזל כך מסתפינא אנא, והאיך אמר כד זבנית לך חורבא וכל מה דאית
ביה זבנית לך קרא מלכא לחד מנהון א"ל אית לך בר דכר, א"ל הן, קרא לאחרינא
א"ל אית לך ברת נוקבא, א"ל הן, אמר להון יזלון וינסב דין לדין ויכלון סימא
תרויהון, ושרי אלכסנדרוס מוקדון תמה, א"ל מלכא מה תמהית לא דאנית טבות,
א"ל אין, א"ל אלו הוית הדין דינא בארעכון מה הויתון עבדין בה, א"ל מרים
רישיה דדין ורישי' דדין וסימתא סלקא לבי מלכא, א"ל ושמשא דנחא עליכון, אמר
ליה הן, אמר ליה ומטרא נחית עליכון אמר ליה הן, א"ל דילמא אית בארעכון
בעיר דקיק, אמר ליה הן, א"ל זיל תיפח רוחיה דההוא גברא בזכות בעירא דקיק
שמשא דנחא עליכון ומטרא נחית עליכון, ובזכות בעירא דקיקא אתון משתזבון,
הוי אדם ובהמה תושיע ה' אדם בזכות בהמה תושיע ה'.

רמב"ן בראשית ט יב
זאת אות הברית אשר אני נותן... והנה האות הזו והברית הוא אות המילה והברית שבה, ולשון
המקראות נאות מאד לענין.

שבת דף לא עמוד א
אמר ריש לקיש מאי דכתיב [ישעיהו לג] והיה אמונת עתיך חסן ישועות חכמת ודעת וגו' אמונת זה
סדר זרעים, עתיך זה סדר מועד, חסן זה סדר נשים, ישועות זה סדר נזיקין, חכמת זה סדר קדשים,
ודעת זה סדר טהרות. ואפילו הכי "יראת ה' היא אוצרו".

סנהדרין דף קח עמוד א
כתיב [יחזקאל ז'] החמס קם למטה רשע לא מהם ולא מהמונם ולא מהמהם ולא נה בהם, אמר רבי
אלעזר מלמד שזקף עצמו כמקל, ועמד לפני הקדוש ברוך הוא, ואמר לפניו רבונו של עולם, לא מהם
ולא מהמונם ולא מהמהם ולא נה בהם. (ואף על נח נחתם גזר דין, שנאמר ולא נח בהם). תנא דבי
רבי ישמעאל אף על נח נחתך גזר דין, אלא שמצא חן בעיני ה', שנאמר [ב] אשית ו' נחמתי כי
עשיתם ונח....

וימח את כל היקום אשר על פני האדמה, אם אדם חטא, בהמה מה חטאה תנא משום רבי יהושע בן קרחה משל לאדם שעשה חופה לבנו, והתקין מכללמיני סעודה. לימים מת בנו, עמד ופזר את חופתו. אמר, כלום עשיתי אלא בשביל בני, עכשיו שמת חופה למה לי אף הקדוש ברוך הוא אמר כלום בראתי בהמה וחיה אלא בשביל אדם, עכשיו שאדם חטא בהמה וחיה למה לי.

תקוני זוהר-תקונא חד ועשרין
והאי יונה איהי יונה דתיבת נח.

תענית דף ט עמוד ב
דרב דניאל בר קטינא הוה ליה ההיא גינתא, כל יומא הוה אזיל וסייר לה, אמר הא מישרא בעיא מיא, והא מישרא לא בעיא מיא, ואתא מיטרא וקמשקי כל היכא דמיבעי ליה מיא.

תענית דף כג.0
תנו רבנן פעם אחת יצא רוב אדר ולא ירדו גשמים. שלחו לחוני המעגל התפלל וירדו גשמים התפלל ולא ירדו גשמים. עג עוגה ועמד בתוכה, כדרך שעשה חבקוק הנביא, שנאמר {חבקוק ב'} על משמרת אעמדה ואתיצבה על מצור וגו'. אמר לפניו רבונו של עולם אבניך שמו פניהם עלי שאני כבן בית לפניך, נשבע אני בשמך הגדול שאני זז מכאן עד שתרחם עלי בניך. התחילו גשמים מנטפין, אמרו לו תלמידיו רבי, ראינוך ולא נמות. כמדומין אנו שאין גשמים יורדין אלא להתיר שבועתך. אמר לא כך שאלתי, אלא גשמי בורות שיחין ומערות. ירדו בזעף, עד שכל טפה וטפה כמלא פי חבית. ושיערו חכמים שאין טפה פחותה מלוג. אמרו לו תלמידיו רבי, ראינוך ולא נמות. כמדומין אנו שאין גשמים יורדין אלא לאבד העולם. אמר לפניו לא כך שאלתי, אלא גשמי רצון ברכה ונדבה. ירדו כתיקנן, עד שעלו כל העם להר הבית מפני הגשמים. אמרו לו רבי, כשם שהתפללת שירדו, כך התפלל וילכו להם. אמר להם כך מקובלני שאין מתפללין על רוב הטובה. אף על פי כן, הביאו לי פר הודאה. הביאו לו פר הודאה. סמך שתי ידיו עליו, ואמר לפניו רבונו של עולם עמך ישראל שהוצאת ממצרים אינן יכולין לא ברוב טובה ולא ברוב פורענות, כעסת עליהם אינן יכולין לעמוד, השפעת עליהם טובה אינן יכולין לעמוד, יהי רצון מלפניך שיפסקו הגשמים ויהא ריוח בעולם. מיד נשבה הרוח ונתפזרו העבים, וזרח החמה, ויצאו העם לשדה והביאו להם כמהין ופטריות. שלח לו שמעון בן שטח אלמלא חוני אתה גוזרני עליך נידוי. שאילו שנים כשני אליהו שמפתחות גשמים בידו של אליהו לא נמצא שם שמים מתחלל על ידך אבל מה אעשה לך שאתה מתחטא לפני המקום ועושה לך רצונך, כבן שמתחטא על אביו ועושה לו רצונו. ואומר לו אבא, הוליכני לרחצני בחמין, שטפני בצונן, תן לי אגוזים, שקדים, אפרסקים, ורמונים ונותן לו. ועליך הכתוב אומר {משלי כ"ג} ישמח אביר ואמך ותגל יולדתיך.

גיטין דף לח עמ' ב'
תא שמע המקדיש עבדו עושה ואוכל, שלא הקדיש אלא דמיו. דקתני סיפא וכן הוא שהקדיש עצמו עושה ואוכל, שלא הקדיש אלא דמיו, אי אמרת בשלמא ר"מ היא שפיר, אלא אי אמרת רבנן היא, בשלמא עבדו לדמי קאי, אלא איהו לדמי קאי.....

בראשית רבה פרשה יג פ' ג
אר"ש בן יוחאי ג' דברים שקולין זה כזה, ואלו הן ארץ ואדם ומטר, א"ר לוי בר חייא ושלשתן מג' אותיות, ללמדך שאם אין ארץ אין מטר ואם אין מטר אין ארץ, ואם אין שניהם

Glossary

- נפקא מינה: difference, lit. "that which comes out of it"
- שבע מצוות בני נח: The Seven Noahide Commandments that gentiles must follow as ordained on Sinai.
- בני נח: Sons of Noah, a term referring to all Gentiles
- קדשים: sanctified [objects], referring primarily to offerings in the Temple
- כונה: intent, lit. direction, vectored concentration, paying attention to words being said in prayer, specific intentions regarding execution of mitzvot
- קריאת שמות: naming, lit. the calling of names; giving definition and identity
- עורב: the raven; in Hebrew the word is related to 'mixture'
- ברותחין קלקלו: they were sexually perverse, lit. they were destructive using heated [liquids], which parallels their punishment.
- עשרה דורות: Ten Generations, referring to one of two epochs where a set of ten primal individuals defined the nature of the world, the ten generations from Adam to Noah and the ten generations from Noah to Abraham.
- אלפיים תוהו: the two thousand [years of] chaos, referring to the first two thousand years of Creation's development.
- אלפיים תורה: the two thousand [years of] Torah, referring to the second stage of Creation's development (years 2001-4000), beginning from Abraham's complete recognition of his Creator (cf. Maimonides, Laws of Idol Worship, 1:3, Bab. Tal. Nedarim 32a, and commentaries) .
- פוכה: upside-down [letter] 'nun' (a pair of which are used in Numbers 10:35-6 to parenthetically set off and define two verses as an independent section, thus separating two episodes from being consecutive and marking a definitive change in the Biblical narrative). These special letters are written into the Torah scroll itself. See Bab.Tal. Shabbat 116a. Rabbeinu Bachya had these in his scroll, marking the end of the epoch.
- תוהו: chaos, the primal state of Creation before definition
- חולין: unsanctified, secular; animals and produce which are not sanctified to the Temple or in other fashion
- חכמה: wisdom, knowledge as such; not inferred by intuition, analysis or inductive reasoning
- מקדיש תמימים לבדק הבית: sanctifies unblemished [animals] to the upkeep of "the House" (the Temple); while such sanctification technically consists only of dedicating monetary value to the Temple, and not a direct consecration as an offering, yet because these animals are physically suitable for it they automatically become offerings for the altar rather than normal treasury property (which can be sold off to individuals or used in other ways).